

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 126/2023-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Tomášom Tauberom, Stará cesta 6, Spišská Nová Ves, proti rozsudku Okresného súdu Spišská Nová Ves č. k. 13 C 221/2016-158 z 8. júna 2021, rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 6 Co 130/2021 z 18. januára 2022 a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Cdo 168/2022 z 27. októbra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 19. januára 2023 a doplnenou podaním doručeným ústavnému súdu 23. januára 2023 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami Okresného súdu Spišská Nová Ves (ďalej len „okresný súd“), Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) namietanými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje zrušiť napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu, vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a priznať mu primerané finančné zadostučinenie vo výške 10 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ je účastníkom súdneho konania v postavení žalobcu vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 13 C 221/2016 proti žalovanému [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“), o uloženie povinnosti odvieť dažďovú vodu zo strechy nadstavby rodinného domu potrubím

do potoka a povinnosti upraviť terén dvora tak, aby voda z neho netiekla k stavbe a oploteniu vo vlastníctve sťažovateľa.

3. Z listu obce [REDAKOVANÉ] zo 6. októbra 2014 adresovaného sťažovateľovi vo veci tvrdeného nerešpektovania jeho námietok pri kolaudácii stavby žalovaného okresný súd zistil, že stavebný úrad počas výstavby a taktiež pri kolaudačnom konaní nezistil žiadne porušenie bodov 5, 11, 12, 18, 19 a 20 stavebného povolenia v zmysle námietok sťažovateľa s podrobným rozpisom splnenia jednotlivých bodov. K tvrdenému porušeniu bodu 11 stavebného povolenia, v zmysle ktorého odvádzanie zrážkovej vody z pozemku musí stavebník zabezpečiť po svojom pozemku tak, aby nepoškodzoval príľahlé pozemky a stavby, stavebný úrad uviedol, že stavebník zabezpečil odvádzanie zrážkovej vody zo strechy rodinného domu potrubím po svojom pozemku smerom do potoka. Z fotodokumentácie zobrazujúcej stav v rokoch 2013 a 2014, teda v čase podania žaloby a pred jej podaním, a z fotodokumentácie z roku 2020 okresný súd zistil, akým spôsobom bola a v súčasnosti je odvádzaná voda zo strechy novostavby žalovaného.

4. Z fotodokumentácie z roku 2020 okresný súd zistil, že zo strechy novostavby, z terasy a zo sypanca všetky odtoky dažďovej vody sa zlievajú do betónovej skruže, ktorá je viditeľná na predloženej fotodokumentácii, a terén je upravený v rovine a nie je navezený smerom k sťažovateľovi. Stav v roku 2015 ešte takýto nebol, keďže nemal koľaje a ani vydláždenú plochu. Taktiež z fotodokumentácie okresný súd považoval za preukázaný odvod dažďovej vody z betónovej skruže potrubím do potoka.

5. Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní dospel k záveru o nedôvodnosti žaloby. V rozsudku č. k. 13 C 221/2016-158 z 8. júna 2021 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie okresného súdu“) okresný súd uviedol, že sťažovateľ preukázal svoje vlastnícke právo k nehnuteľnosti, ktorej sa žaloba týka, zároveň však konštatoval nedostatok pasívnej legitimácie na strane žalovaných, keďže spoluvlastníčkou nehnuteľností zapísaných na [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] je aj [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], ktorá nebola žalovanou. Uviedol, že predpokladom úspešnosti žaloby je aj preukázanie neoprávneného zásahu do vlastníckeho práva žalobcu. Táto podmienka v čase rozhodovania súdu splnená nebola, pretože síce v čase podania žaloby zrážková voda bola odvádzaná zo strechy nadstavby cez dvor a zasahovala do vlastníckeho práva sťažovateľa, avšak skutkový stav sa počas konania zmenil v tom, že zrážková voda zo strechy nadstavby je potrubím odvádzaná do potoka cez pozemok žalovaného, a teda nejde o zásah do vlastníckeho práva žalobcu. Taktiež vykonaným dokazovaním súd zistil, že zrážková voda zo striech netečie k stavbe a oploteniu domu [REDAKOVANÉ] a súčasne terén bol upravený, aby už nedochádzalo k zásahu do vlastníckeho práva sťažovateľa. Z týchto dôvodov žalobu v celom rozsahu zamietol.

6. Proti napadnutému rozhodnutiu okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie.

7. Krajský súd ako súd odvolací vec preskúmal a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné ako vecne správny potvrdiť. Krajský súd rozhodol rozsudkom č. k. 6 Co 130/2021 z 18. januára 2022 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“). Stotožnil sa so záverom súdu prvej inštancie, avšak vytkol mu nesprávnosť výroku, že by žalovaný nebol pasívne legitimovaný, pretože podľa názoru odvolacieho súdu neboli nedostatky v pasívnej legitimácii a napriek tejto skutočnosti to nemalo vplyv na správnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie.

8. Proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu bolo zo strany sťažovateľa podané dovolanie. Najvyšší súd uznesením č. k. 4 Cdo 168/2022 z 27. októbra 2022 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu“) dovolanie sťažovateľa odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

9. Podstatou argumentácie sťažovateľa je to, že podľa jeho názoru napadnuté rozhodnutia sú arbitrárne a nepreskúmateľné.

10. Najvyšší súd odmietol dovolanie z dôvodu, že dovolanie nebolo spísané v lehote advokátom, ale iba priamo sťažovateľom a až po uplynutí lehoty bolo doplnené advokátom.

11. Podľa sťažovateľa žalovaný pokračuje v neoprávnených zásahoch do pokojného stavu, nerešpektuje susedské práva sťažovateľa a porušuje svoje povinnosti.

12. Okresný súd a krajský súd považovali predčasne za preukázané, že v čase vyhlasovania rozsudku súdu prvej inštancie žalovaný odstránil závadný stav a že nie je dôvodné ho zaväzovať k náprave, aby sa zdržal protiprávneho zásahu. Takto odignorovali tvrdenia sťažovateľa bez toho, aby si overili pravdivosť tvrdení žalovaného o tom, že došlo k náprave z jeho strany, napríklad obhliadkou miesta, fotodokumentáciou a podobne. Jednoznačne konali nie nestranne. Tvrdeniam žalovaného prikladali vyššiu vážnosť ako sťažovateľovi, pritom v priebehu konania sa nepreukázalo, že by sťažovateľ klamal.

13. Súd prvej inštancie nevyvíjal dostatočnú iniciatívu v dokazovaní, keďže sa už spoliehal na to, že žalobu by procesne zamietol z dôvodu nedostatku pasívnej legitímácie.

14. Je nesprávne, ak krajský súd tvrdí, že mal sťažovateľ zobrať žalobu späť s poukazom na to, že malo dôjsť k náprave zo strany žalovaného a že by tak mohol mať nárok na náhradu trov konania, pretože k náprave nedošlo, a teda sťažovateľ ako žalobca sa naďalej domnieva, že jeho žaloba je dôvodná.

15. Sťažovateľ sa ohradzuje a podotýka, že dovolanie spísal sám včas, avšak bez spísania dovolania advokátom, keďže v rámci tejto lehoty nenašiel advokáta, ktorý by bol ochotný prevziať jeho prípad. Ak stihol dovolateľ spísať, hoci sám bez právneho vzdelania, dovolanie, nemožno mu vyčítať, že by ho nepodal včas, vyčítať mu možno iba to, že jeho dovolanie nebolo spísané advokátom, avšak túto podmienku splnil následne po uplynutí lehoty, keď sa jeho prípadu ujal JUDr. Tomáš Tauber, advokát, a tak jeho dovolanie dosiahlo úroveň kvalifikovaného podania, vo vzťahu ku ktorému mal dovolací súd riadne postupovať, a teda ho procesne neodmietat'. Takto dovolací súd konal príliš formalisticky, a teda svojím konaním znemožnil, aby sťažovateľ v pozícii dovolateľa uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16. Sťažovateľ poukázal na uznesenie okresného súdu č. k. 13 C 221/2016-207 z 10. mája 2022, ktoré prevzal 17. mája 2022 a v zmysle ktorého mal lehotu 20 dní na doplnenie dovolania. V súlade s touto lehotou jeho právny zástupca JUDr. Tomáš Tauber, advokát, aj spísal a podal doplnenie dovolania, a preto sa sťažovateľ spravoval touto lehotou, ktorá mu bola poskytnutá zo strany okresného súdu na doplnenie dovolania.

17. Sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že jedným z prísediacich na okresnom súde bol istý pán [REDAKOVANÉ], ktorého dcéra je [REDAKOVANÉ], t. j. manželka žalovaného, a napriek tejto skutočnosti súd nenamietal svoju zaujatosť, keďže predsedníčka senátu sa osobne poznala s prísediacim, ktorého dcéra a zať sa sporili so sťažovateľom. A aby nemohol sťažovateľ na toto poukázať, tak žalovaný až následne neskôr previedol podiel 1/2 domu do vlastníckeho práva jeho manželky [REDAKOVANÉ], a preto je sťažovateľ toho názoru, že konal nezákonne zložený súd vo vzťahu k jeho prejednávanej veci.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

18. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

19. Predmetom konania o ústavnej sťažnosti je preskúmanie opodstatnenosti argumentácie, ktorou sťažovateľ namieta, že napadnutými rozhodnutiami okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu boli porušené jeho označené práva. Napadnuté rozhodnutia sťažovateľ považuje za arbitrárne a nepreskúmateľné z dôvodu, že súdy nevzali do úvahy tvrdenia sťažovateľa a neoverili si pravdivosť tvrdení žalovaného o tom, že došlo k náprave z jeho strany pri odvádzaní dažďovej vody.

III.1. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa napadnutým rozhodnutím okresného súdu a napadnutým rozhodnutím krajského súdu:

20. V prípadoch, ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže (mohol) domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

21. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

22. Ústavný súd konštatuje, že proti napadnutému rozhodnutiu okresného súdu bolo prípustné odvolanie, ktoré sťažovateľ aj využil. Z toho vyplýva, že námietky sťažovateľa uvedené v odvolaní proti rozsudku okresného súdu preskúmal krajský súd ako súd odvolací, ktorý rozhodol napadnutým rozhodnutím.

23. Proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu bolo prípustné dovolanie, ktoré sťažovateľ aj využil. Z toho vyplýva, že námietky sťažovateľa uvedené v dovolaní proti rozhodnutiu krajského súdu preskúmal najvyšší súd ako súd dovolací, ktorý rozhodol napadnutým rozhodnutím.

24. Na spresnenie ústavný súd dodáva, že sťažovateľ by vo vzťahu k odvolaciemu súdu mohol uplatniť námietky neuplatniteľné v mimoriadnom opravnom prostriedku (pozri IV. ÚS 398/2022, IV. ÚS 404/2022), takéto námietky však v ústavnej sťažnosti sťažovateľ neidentifikoval, resp. nemožnosť obrátiť sa s takýmto druhom námietky na dovolací súd ani netvrdí.

25. Z uvedeného dôvodu sa vo veci sťažovateľa uplatnil princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému rozsudku okresného súdu a proti napadnutému rozsudku krajského súdu v súlade s § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok svojej právomoci.

III.2. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu:

26. Ústavný súd uvádza, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (podobne aj IV. ÚS 43/04).

27. Ústavný súd k vzťahu medzi čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

28. Ústavný súd teda skúmal, či sa najvyšší súd odchýlil od prípustného výkladu aplikovaných právnych noriem a pristúpil k preskúmaniu zlučiteľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu č. k. 4 Cdo 168/2022 z 27. októbra 2022 s ústavou a dohovorom.

29. Z dovolania sťažovateľa z 1. apríla 2022 vyplýva, že podľa jeho názoru žalovaný pokračuje v porušovaní práv sťažovateľa tým, že nalial chemikáliu do jeho studne, koterec pre psa umiestnil asi 50 cm od prístavby sťažovateľa, pes pomôčuje oplotenie sťažovateľa, voda je naďalej púšťaná na sťažovateľove nehnuteľnosti a oplotenie, žalovaný má trativod a všetka voda vsiaka smerom k sťažovateľovi, sťažovateľovo oplotenie je zasypané. Sťažovateľ uviedol, že dovolanie spísal sám, pretože sa mu nepodarilo nájsť advokáta, ktorý by prevzal jeho zastúpenie v danej veci.

30. Z uznesenia okresného súdu č. k. 13 C 221/2016-207 z 10. mája 2022 vyplýva, že okresný súd uložil žalobcovi, aby v lehote 20 dní doplnil podanie v súlade s § 429 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“), keďže sťažovateľ nebol v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

31. Podaním z 5. júna 2022 doplnil dovolanie advokát sťažovateľa na základe plnej moci z 25. apríla 2022. Z tohto podania vyplýva, že sťažovateľ v rámci dovolania uplatňoval dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP.

32. Sťažovateľ opodstatnenosť dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP založil na tvrdení, že žalovaný pokračuje v neoprávnených zásahoch do pokojného stavu, že nerešpektuje susedské práva, a toto konanie žalovaného aj vo svojich podaniach bližšie konkretizoval, no napriek tomu obidva súdy považovali predčasne za preukázané, že v čase vyhlasovania rozsudku súdu prvej inštancie žalovaný odstránil závadný stav, že nie je dôvodné ho zaväzovať k náprave a že by sa zdržal

protiprávneho zásahu. Teda súdy odignorovali tvrdenia sťažovateľa bez toho, aby si overili pravdivosť tvrdení žalovaného o tom, že došlo k náprave z jeho strany, napríklad obhliadkou miesta, fotodokumentáciou a podobne. Súd prvej inštancie navyše nesprávne právne posúdil otázku pasívnej legitímácie, čo v postate krajský súd správne vytkol. Je nesprávne, ak krajský súd tvrdí, že sťažovateľ mal zobrať žalobu späť s poukazom na to, že malo dôjsť k náprave zo strany žalovaného a že by tak mohol mať nárok na náhradu trov konania, pretože k náprave nedošlo a sťažovateľ sa naďalej domnieva, že jeho žaloba je dôvodná.

33. Najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí uviedol, že právna úprava civilného sporového konania vyžaduje, aby bol dovolateľ (okrem prípadov, na ktoré sa vzťahuje § 429 ods. 2 CSP) v dovolacom konaní obligatórne zastúpený advokátom a aby podané dovolanie bolo advokátom spísané. Požiadavka povinného právneho zastúpenia sa vzťahuje už na fázu podania dovolania. Ak dovolateľ splnomocní advokáta až po podaní dovolania (a uplynutí zákonnej lehoty na jeho podanie), podmienka povinného právneho zastúpenia splnená nie je, ako to bolo v predmetnom prípade. Podľa § 436 ods. 1 CSP ak má dovolanie vady podľa § 429 CSP a dovolateľ nebol riadne o povinnosti podľa § 429 CSP poučený v odvolacom konaní, súd prvej inštancie vyzve dovolateľa na odstránenie vád a poučí ho o následkoch neodstránenia vád dovolania. Z uvedeného vyplýva, že súd prvej inštancie v zmysle § 436 ods. 1 CSP prihliada na existenciu vady dovolania spočívajúcu v nedostatku zastúpenia dovolateľa advokátom len v prípade absencie (alebo nedostatočného) poučenia dovolateľa odvolacím súdom (body 6 a 7 odôvodnenia).

34. Najvyšší súd konštatoval, že v danom prípade odvolací súd v zmysle § 393 ods. 1 CSP v napadnutom rozhodnutí žalobcu riadne poučil o náležitostiach dovolania aj o povinnom zastúpení dovolateľa advokátom a o nutnosti spísania dovolania a ďalších podaní dovolateľa týmto kvalifikovaným zástupcom. Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že rozsudok odvolacieho súdu bol sťažovateľovi doručený 4. februára 2022, zákonná lehota na podanie dovolania uplynula 4. apríla 2022. Dovolanie podané 1. apríla 2022, doručené najvyššiemu súdu 4. apríla 2022 bolo spísané samotným dovolateľom, ktorý nepreukázal zodpovedajúce právnické vzdelanie oprávňujúce ho na spísanie dovolania [§ 429 ods. 2 písm. a) v spojení s § 468 CSP]. Súd prvej inštancie nad rámec svojej povinnosti vyzval sťažovateľa uznesením č. k. 13 C 221/2016-207 z 10. mája 2022 na doplnenie podania podľa § 429 ods. 1 CSP pod následkom odmietnutia dovolania v zmysle § 436 CSP. Na základe výzvy okresného súdu doručenej dovolateľovi 17. mája 2022 podal sťažovateľ 5. júna 2022 dovolanie spísané advokátom JUDr. Tomášom Tauberom na základe splnomocnenia na zastupovanie v dovolacom konaní z 25. apríla 2022. Vzhľadom na uplynutie lehoty na podanie dovolania už nebolo povinnosťou súdu prvej inštancie vyzývať dovolateľa na odstránenie vád dovolania a poučovať ho o následkoch neodstránenia vád tohto mimoriadneho opravného prostriedku podľa § 436 ods. 1 CSP. Spísanie dovolania advokátom je obligatórnou podmienkou dovolacieho konania, ktorá musí byť splnená už pri podaní dovolania; jej nedostatok musí byť odstránený do uplynutia zákonnej lehoty na podanie dovolania. To neplatí, ak dovolateľ nebol riadne poučený odvolacím súdom (pozri uznesenie najvyššieho súdu č. k. 4 Cdo 190/2019, R 39/2020 z 18. decembra 2019). I napriek náležitému poučeniu zo strany odvolacieho súdu, ako aj okresného súdu je z obsahu spisu zrejmé, že dovolateľ nepreukázal zastúpenie advokátom v dovolacom konaní a ani nepreukázal zodpovedajúce právnické vzdelanie (body 8, 9 a 10 odôvodnenia).

35. Dovolací súd dodal, že obdobný právny názor na vec zaujal tiež v rozhodnutiach sp. zn. 4 Cdo 10/2018 a sp. zn. 4 Cdo 160/2017. Tento záver bol vyhodnotený ako ústavne konformný a udržateľný aj ústavným súdom v uznesení sp. zn. IV. ÚS 489/2018 publikovanom v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 79/2018, v ktorom ústavný súd vyslovil, že ak obligatórnou náležitosťou dovolania je podľa druhej vety § 429 ods. 1 CSP jeho spísanie advokátom, je potom logické, že nedostatok tejto podmienky možno odstrániť len v lehote na podanie dovolania, keďže ide o podmienku, ktorá musí byť splnená už pri jeho podaní. Je preto na dovolateľovi, aby v súlade so zásadou „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. „bdelým patrí právo“, predložil v zákonom stanovenej lehote také dovolanie, ktoré bude spĺňať všetky zákonom ustanovené náležitosti (bod 11 odôvodnenia).

36. Najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí konštatoval, že na to, aby boli splnené všetky podmienky prípustnosti dovolania a dovolací súd mohol uskutočniť meritórny dovolací prieskum, je procesnou povinnosťou dovolateľa podať a formulovať svoje dovolanie tak, že pri zachovaní podmienky včasnosti jeho podania zároveň bola splnená podmienka náležitostí dovolania vrátane povinného právneho zastúpenia v zmysle § 429 CSP. To znamená, že ak dovolanie nemá vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu, dovolateľ je povinný v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré dovolaním napáda (§ 427 ods. 1 CSP), podať dovolanie právne perfektné, t. j. spĺňajúce všetky zákonom požadované náležitosti v zmysle § 428 a § 429 CSP; prípadne vady už podaného dovolania v tejto lehote odstrániť tak, aby všetky zákonom požadované náležitosti spĺňalo. Jediná výnimočná procesná situácia, keď súd poskytne dovolateľovi dodatočnú lehotu na odstránenie vád, sa týka výlučne vady podľa § 429 ods. 1 CSP, a to len za predpokladu absencie, resp. nedostatočného poučenia dovolateľa odvolacím súdom; o čo ale v prejednávanej veci nešlo. Opačný záver, podľa ktorého ak by pre právne relevantné uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku pri zachovaní stanovenej dvojmesačnej dovolacej lehoty postačovalo len podanie akéhokoľvek blanketného, neúplného, nesprávneho alebo nezrozumiteľného dovolania a dovolateľ by mohol vady takéhoto dovolania účinne odstraňovať aj po uplynutí tejto lehoty (v podstate až do vydania rozhodnutia dovolacím súdom), je v rozpore s koncepciou prísneho režimu koncentrácie sporového konania, ktorá sa vzťahuje na inštitút dovolania upravený Civilným sporovým poriadkom (§ 430, § 434, § 427 ods. 1 v spojení s § 436 ods. 1 *a contrario* CSP), ako aj s ustanoveniami zákona vymedzujúcimi podmienky prípustnosti dovolania [§ 419 až § 435 CSP (bod 12 odôvodnenia)].

37. Najvyšší súd napokon dospel k záveru, že dovolanie sťažovateľa je potrebné odmietnuť pre nesplnenie podmienok dovolacieho konania.

38. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti adresovanej ústavnému súdu, namietajúc nesprávnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, poukazuje predovšetkým na to, že v dovolacom konaní bol zastúpený advokátom na základe dodatočne predloženého splnomocnenia (na základe výzvy okresného súdu), a preto podľa neho nebol dôvod na odmietnutie jeho dovolania. Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že povinné zastúpenie dovolateľa v dovolacom konaní advokátom je obligatórnou procesnou podmienkou dovolacieho konania podľa prvej vety § 429 ods. 1 CSP. Rovnako obligatórnou náležitosťou riadne podaného dovolania je však podľa druhej vety § 429 ods. 1 CSP aj skutočnosť, že dovolanie bolo spísané advokátom. Nesplnenie tejto podmienky stanovenej v § 429 ods. 1 CSP pritom bolo dôvodom odmietnutia dovolania sťažovateľa napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

39. Podľa názoru ústavného súdu ak obligatórnou náležitosťou dovolania je aj jeho spísanie advokátom, je potom logické, že nedostatok tejto podmienky je možné odstrániť len v lehote na podanie dovolania, keďže ide o podmienku, ktorá musí byť splnená už pri jeho podaní. Vo vzťahu k výhrade sťažovateľa, že v dovolacom konaní postupoval na základe výzvy okresného súdu, ktorý ho v súvislosti s podaným dovolaním uznesením vyzval na odstránenie nedostatku jeho právneho zastúpenia, ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že sťažovateľ bol v dovolaní napadnutom rozsudku krajského súdu riadne poučený (aj) o náležitostiach dovolania vrátane podmienok povinného zastúpenia dovolateľa advokátom a povinného spísania dovolania advokátom, pričom uvedené podmienky sú výslovne ustanovené v § 429 ods. 1 CSP. Bolo preto na sťažovateľovi, aby v súlade so zásadou „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. bdelym patrí právo, predložil v zákonom ustanovenej lehote také dovolanie, ktoré bude spĺňať všetky zákonom ustanovené náležitosti. Následný postup okresného súdu (bez ohľadu na jeho nesprávnosť vzhľadom na § 436 ods. 1 CSP, pozn.), keď po podaní dovolania sťažovateľa vyzval na predloženie splnomocnenia na jeho zastupovanie v dovolacom konaní, už nemal (a nemohol mať) vplyv na skutočnosť, ktorou najvyšší súd odôvodnil odmietnutie dovolania sťažovateľa, a to že jeho dovolanie nebolo (už pri jeho podaní) spísané advokátom (IV. ÚS 489/2018).

40. Ústavný súd konštatuje, že následkom nesplnenia tejto osobitnej podmienky dovolacieho konania (povinné zastúpenie advokátom v dovolacom konaní a spísanie dovolania advokátom v lehote na podanie dovolania) je nemožnosť uskutočnenia meritórneho dovolacieho prieskumu, keďže prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútny, ale je obmedzený už citovanými zákonnými ustanoveniami, ktoré sledujú legitímny cieľ, ktorým je podanie iba kvalifikovaných podaní (dovolaní) na najvyššom súde ako mimoriadnej opravnej inštancii.

41. Z relevantných častí napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu nenesie znaky arbitrárnosti ani extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Ústavný súd za týchto okolností nemá ústavne relevantný dôvod a ani oprávnenie na to, aby prehodnocoval právne závery najvyššieho súdu a tieto následne podroboval ústavnoprávnej korekcii. To je pre ústavný súd rozhodujúce a tomu zodpovedá aj záver najvyššieho súdu o nutnosti odmietnutia dovolania sťažovateľa.

42. Vzhľadom na už uvedené zistenia ústavný súd konštatuje, že pri preskúmaní napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup dovolacieho súdu, t. j. taký jeho postup, ktorý by nemal oporu v zákone. Práve naopak, takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu relevantný právny predpis výslovne umožňoval (a stabilizovaná judikatúra priamo vyžadovala, pozn.), preto napadnuté uznesenie v predmetnom prípade nemohlo znamenať odoprenie prístupu sťažovateľa k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch.

43. Ústavný súd uzatvára, že v posudzovanej veci nezistil, že by napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa a jeho závery, ku ktorým v napadnutom uznesení došiel, tak nemožno označiť za svojvoľné (arbitrárne), a tým za ústavne neudržateľné. Z odôvodnenia rozhodnutia dovolacieho súdu nevyplýva jednostrannosť ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu

nestotožňuje, nestačí na prijatie záveru o zjavnej arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom vo veci.

44. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

45. Ak najvyšší súd ústavne konformným a akceptovateľným spôsobom dospel k názoru, že dovolanie sťažovateľa je potrebné odmietnuť, pričom vyčerpávajúcim spôsobom vysvetlil dôvody, ktoré viedli k tomuto záveru, a tento názor nebol ústavným súdom vyhodnotený ako svojvoľný (a teda ústavne neudržateľný), je zjavné, že absentuje akákoľvek príčinná súvislosť medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a označenými právami sťažovateľa.

46. K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení či nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (m. m. IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08). Ani z tohto hľadiska ústavný súd nezaznamenal nedostatky či inú zrejmu nespravodlivosť v namietanom rozhodnutí najvyššieho súdu. Navyše sťažovateľ v ústavnej sťažnosti v podstate opakuje svoju argumentáciu uplatnenú v rámci podaného dovolania.

47. K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ústavy je potrebné uviesť, že sťažovateľ namieta jeho porušenie v spojení s namietaným porušením svojho základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces alebo v nadväznosti na toto porušenie. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nedošlo k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, je zjavné, že nemohlo dôjsť ani k porušeniu týchto sťažovateľom označených práv hmotného charakteru.

48. Ústavný súd preto konštatuje, že neexistuje ústavne relevantný dôvod na to, aby do napadnutého uznesenia najvyššieho súdu zasahoval, preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

49. Námietku zaujatosti zákonného sudcu spočívajúcu v tvrdení, že jedným z prísediacich na okresnom súde bol ██████████, ktorého dcéra je manželkou žalovaného, sťažovateľ prvýkrát uplatnil až v ústavnej sťažnosti. Ústavný súd konštatuje, že uvedená námietka nebola uplatnená v konaní pred okresným súdom ani krajským súdom. Navyše ani samotné dovolanie sťažovateľa nebolo podané (aj) z dôvodu podľa § 420 písm. e) CSP (z dôvodu, že rozhodoval vylúčený sudca).

50. Sťažovateľ nemá právo na výber, ktorý z ústavne existujúcich systémov ochrany využije, ale je povinný postupovať od ochrany poskytovanej orgánmi verejnej moci (osobitne všeobecný súdmi) k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Sťažovateľ nepreukázal ani netvrdil, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd,

z dôvodov hodných osobitného zreteľa, a preto v časti tejto námietky mohla byť jeho ústavná sťažnosť odmietnutá aj pre neprípustnosť v súlade s § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

51. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími návrhmi v nej obsiahnutými už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu